

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/544/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2614205904
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holič
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2614205904.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Holiča a sudcov JUDr. Gabriely Briškovej a JUDr. Zlatice Javorovej vo veci navrhovateľky: W. J., nar. XX. L. XXXX, bytom J. C., D. XXX/XX, proti odporcovi: B. J., nar. XX. I. XXXX, bytom J. C., D. XXX/XX, zastúpeného advokátkou: JUDr. Edita Lehocká, Šaštín-Stráže, Štúrova 1267, o určenie príspevku na výživu rozvedenej manželky, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Senica z 10. novembra 2014 č. k. 5C/118/2014-59 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

V časti náhrady trov konania rozsudok súdu prvého stupňa **m e n í** tak, že odporcovi nepriznáva náhradu trov prvostupňového konania.

Odporcovi nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľky, ktorým sa domáhala uloženia povinnosti odporcovi platiť jej príspevok na výživu rozvedenej manželky vo výške 300 eur mesačne od 20. júna 2014 z dôvodu, že je nezamestnaná, bez príjmu a posledné štyri roky si aktívne a intenzívne hľadá prácu, avšak bezúspešne. Súčasne uložil povinnosť navrhovateľke zaplatiť odporcovi náhradu trov konania, predstavujúce trovy právneho zastúpenia 356,14 eur. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 72 ods. 1 až 3, § 73, § 75 ods. 2 ZoR (zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne zdôvodnil, že hoci je navrhovateľka dlhodobo nezamestnaná (od roku 1997) a aktívne si prácu hľadá, nepreukázala v konaní neschopnosť samostatne sa živiť. Nemá žiadne zdravotné problémy, brániace jej zamestnať sa. Je kvalifikovanou pracovnou silou, má ukončenú strednú ekonomickú školu s maturitou. Súd prvého stupňa vzal tiež do úvahy, že odporca platí za navrhovateľku, i po rozvode manželstva, všetky náklady na bývanie, spláca úver použitý na kúpu rodinného domu, pravidelne platí výživné na maloletú dcéru účastníkov ako aj takmer všetky bežné výdavky, vrátane nákladov na štúdium (v dôsledku čoho je v uvedenom smere navrhovateľka finančne odbremenená). Dospel preto k záveru, že od odporcu nemožno spravodlivo žiadať, aby okrem bežných výdavkov navrhovateľky, ktoré jej i po rozvode manželstva platí, uhradil príspevok na výživu ako rozvedenej manželke. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého, aplikujúc zásadu úspechu, navrhovateľku zaviazal zaplatiť trovy konania odporcovi, ktorý mal vo veci plný úspech. Trovy konania predstavovali trovy právneho zastúpenia 356,14 eur, pozostávajúce z odmeny 247,48 eur (za 4 úkony právnej služby: 4 x 61,87 eur - prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd z 13. augusta 2014, zastupovanie na pojednávaní 22. septembra 2014 a 10. novembra 2014), ako i z režijného paušálu 32,16 eur (4 x 8,04 eur), z cestovných výdavkov 22,90 eur (obojsmerná cesta Šaštín-Stráže - Senica 40 km, priemerná spotreba 6,8 l/100 km, cena pohonných hmôt 1,52 eur/

I), aj z náhrady za stratu času vo výške 53,60 eur (4 pol hodiny x 13,40 eur v súvislosti s obojsmernou cestou Šaštín-Stráže - Senica dňa 22. septembra 2014 a 10. novembra 2014).

Proti tomuto rozsudku v celom jeho rozsahu podala včas odvolanie navrhovateľka s návrhom na jeho zmenu, vyhovením jej návrhu (uložením povinnosti odporcovi platiť jej príspevok na výživu 300 eur mesačne od 20. júna 2014). Odvolanie obsahovo odôvodnila tým, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Manželstvo účastníkov uzavreté 19. septembra 1998 bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Senica sp. zn. 11P/27/2013-27 zo 7. mája 2013 (právoplatný 12. júna 2013). Účastníci konania majú jedno maloleté dieťa E. J., nar. XX. V. XXXX, zverené do osobnej starostlivosti navrhovateľke, na ktoré bola odporcovi uložená povinnosť platiť výživné vo výške 200 eur mesačne. Od 1. septembra 2014 maloletá E. nastúpila na Obchodnú akadémiu v Bratislave, býva na internáte, čím došlo k zvýšeniu jej výdavkov. Navrhovateľka návrh na zvýšenie výživného pre dcéru nepodala aj z dôvodu, že si nemôže dovoliť právne služby pre nedostatok financií (v prípade ak by sa obrátila na Centrum právnej pomoci o bezplatné zastupovanie, musela by predložiť množstvo potvrdení, cestovať na úrady, na čo taktiež nemá peniaze). Odporca uhrádza náklady na bývanie v spoločnej nehnuteľnosti v celkovej výške 200 eur mesačne, spláca úver v A. J., a.s., ktorý prevzali obidvaja účastníci konania za účelom zabezpečenia bývania, vo výške 220 eur mesačne. Navrhovateľka je bez príjmu. Odporca má príjem z podnikateľskej činnosti 1.238 eur mesačne (v čase keď pracoval v spoločnosti E. D., a.s., J., jeho mesačný príjem činil 1.222 eur netto, pracovný pomer skončil na vlastnú žiadosť). Navrhovateľka a odporca sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, k. ú. J. C., ako aj vlastníka spoluvlastnícky podiel na ďalších nehnuteľnostiach o veľkosti 6/16-in zapísaných na LV č. XXXX, k. u. J. C., ako aj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach o veľkosti 1/2 zapísaných na LV č. XXXX, k. u. J. C.. Navrhovateľka od septembra 1997 nepracuje, dohodla sa s odporcom, že sa bude starať o dcéru a on bude zabezpečovať rodinu finančne. Posledné štyri roky si však zamestnanie intenzívne hľadá. Navrhovateľka nesúhlasila s konštatovaním súdu prvého stupňa o nepreukázaní jej neschopnosti samostatne sa živiť po rozvode. Príspevok na výživu prislúcha aj tomu rozvedenému manželovi, ktorý nemá možnosť a príležitosť si za danej situácie zaobstarať primerané zamestnanie (R 3/1978). Dôvodom neschopnosti sám sa živiť okrem zdravotného stavu môže byť aj nedostatok pracovných príležitostí, strata kvalifikácie, starostlivosť o dieťa do veku troch rokov, prípadne starostlivosť o invalidné dieťa. Na strane navrhovateľky sú tak dané subjektívne skutočnosti, pre ktoré nie je schopná živiť sa a to strata kvalifikácie, keď od roku 1997 doposiaľ nebola zamestnaná, i s prihliadnutím na jej vek, ktoré skutočnosti je znevýhodňujú na trhu práce. Uplynutím času stratila schopnosť zamestnať sa v odbore ktorý vyštudovala. Prácu si hľadá v mieste svojho bydliska a tiež v Bratislave (posiela žiadosti a životopisy, telefonicky a osobne sa informuje o práci, avšak bezvýsledne). Platenie výdavkov na bývanie a na spoločný úver odporcom za navrhovateľku nie je plnením vyživovacej povinnosti voči nej a nie je daná záruka, že odporca si v budúcnosti nebude nárokovať vrátenie týchto nákladov. Spoločný úver bude predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Plnenie vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu nie je dôvodom na zamietnutie návrhu na príspevok na rozvedenú manželku (takáto skutočnosť je zohľadňovaná pri skúmaní možností a schopností odporcu). Primerané výživné má slúžiť nielen na stravu navrhovateľky, ale zabezpečenie ďalších nevyhnutých potrieb ako sú bývanie, zdravotná starostlivosť a pod. Polovica nákladov na bývanie predstavuje 100 eur, polovica úveru 110 eur. Ďalšie výdavky sú na stravu, oblečenie, zdravotnú starostlivosť, výdavky spojené s hľadaním zamestnania. Navrhovateľka nepoberá ani dávku v hmotnej núdzi.

Odporca navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v celom rozsahu potvrdiť. Neschopnosť samostatne sa živiť môže vyplývať zo subjektívnych alebo objektívnych skutočností na strane oprávneného. Medzi tieto patrí napr. zlý zdravotný stav. Dôvodom pre priznanie príspevku nie je rozdiel v životnej úrovni bývalých manželov po rozvode manželstva, ako ani skutočnosť poklesu životnej úrovne oproti obdobiu pred zánikom ako ani to, že vlastnou prácou si nedokáže oprávnená osoba zarobiť dostatok prostriedkov na uspokojenie potrieb v rozsahu ako za trvania manželstva. Navrhovateľka nemá žiadne zdravotné problémy brániace jej zamestnať sa. Skutočnosť, že vypadla z pracovného procesu a nie je schopná si nájsť zamestnanie adekvátne kvalifikácii, jej nebráni v iných možnostiach nájdenia zdrojov príjmu (napr. miesto výpomoci v kuchyni počas letných mesiacov a pod.). Navrhovateľka si však takýto typ práce nehľadala.

Odvolaací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.) v spojení so závislým výrokom o trovách konania (§ 212 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie vo veci samej nie je dôvodné.

Zánikom manželstva zanikajú všetky osobné, ako i osobnomajetkové práva a povinnosti manželov. Zaniká teda aj vzájomná vyživovacia povinnosť medzi manželmi, ktorá mala manželom zabezpečovať zásadne rovnakú životnú úroveň. Solidarita ako charakteristický znak manželských vzťahov existuje po zániku manželstva len v obmedzenej forme, za splnenia zákonom stanovených podmienok. Zásadne je treba vychádzať z princípu ekonomickej nezávislosti oboch manželov po rozvode a preferovať zabezpečenie uspokojovania potrieb bývalých manželov spravodlivým vysporiadaním nárokov zo spoločného majetku.

Bývalý manžel má právo len na zabezpečenie primeranej výživy, nie rovnakej životnej úrovne ako v prípade trvania manželstva, preto aj kritériá priznávania príspevku na výživu rozvedeného manžela sú odlišné. Schopnosť bývalého manžela živiť sa sám sa odvodzuje od jeho skutočných i potencionálnych zárobkových možností, ale aj od jeho majetkových pomerov. Jediným dôvodom pre priznanie príspevku je neschopnosť bývalého manžela sám sa primerane živiť. Životná úroveň bývalých manželov sa pritom neskúma, ani neporovnáva. Pri podmienke neschopnosti samostatne sa živiť sa však vyžaduje kvalifikovaná miera odkázanosti, posúdenie ťaživosti ekonomickej situácie v dôsledku zániku manželstva rozvodom s tým, že základné životné potreby oprávnenej osoby neumožňujú pokryť ani jej celkové majetkové pomery. Príspevkom na výživu rozvedeného manžela sa po zákonom obmedzenú dobu (s hornou hranicou päť rokov od právoplatnosti rozhodnutia o rozvode) má umožniť získať potrebné návyky s cieľom odstrániť rozdiely vyvolené spravidla manželstvom, ktoré vplývali na ekonomickú nesamostatnosť bývalého manžela. Ustálená rozhodovacia prax súdov spravidla priznanie príspevku na výživu rozvedeného manžela odôvodňuje potrebou výkonu osobnej starostlivosti o dieťa (bývalým manželom žiadajúcim o príspevok) do veku 3 rokov, príp. staršie dieťa ak vyžaduje nepretržitú opateru (alebo ak je daná faktická nemožnosť umiestnenia dieťaťa do zariadenia poskytujúceho dennú starostlivosť). Pri dlhšie trvajúcich manželstvách môže byť takýmto dôvodom aj strata pracovnej kvalifikácie a tým spôsobená neschopnosť uplatniť sa na trhu práce z dôvodu dlhodobého výkonu starostlivosti o domácnosť.

Súd prvého stupňa v danom prípade správne ustálil nepreukázanie kvalifikačného znaku (vzniku nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela) a to neschopnosti samostatne sa živiť na strane navrhovateľky, v súvislosti s osobným vzťahom vyvolaným manželstvom. Manželstvo účastníkov konania zaniklo 12. júna 2013 a navrhovateľka požiadala o priznanie príspevku s ročným časovým odstupom 20. júna 2014, pričom svoju ekonomickú situáciu, odkázanosť v uvedenom medziobdobí neopísala. Navrhovateľka sama uviedla, že začala byť aktívna pri hľadaní zdroja príjmu na trhu práce už počas trvania manželstva (podľa tvrdenia v odvolaní posledné štyri roky si navrhovateľka intenzívne hľadá zamestnanie). Teda stav tvrdený navrhovateľkou ako nepriaznivý, nájsť si na trhu práce zamestnanie, bol vytvorený už v období trvania manželstva (pred rozvodom). Tomu zodpovedá tvrdenie odporcu, že účastníci ako manželia sa dohodli po ukončení materskej dovolenky navrhovateľky, že zostane doma pokiaľ dcéra nebude samostatná, ktorá doba však uplynula ešte za trvania manželstva (s prihliadnutím na vek maloletej blízky plnoletosti). Počas manželstva navrhovateľka už vyvíjala aktivity pri hľadaní zamestnania na trhu práce. Z uvedeného vyplýva, že priznanie príspevku na výživu by v danom prípade nenapĺňalo účel ustanovenia § 72 ZoR, ktorým má byť reagované na následky vyvolané zánikom manželstva (v časovo limitovanom období bezprostredne po zániku manželstva rozvodom). Situáciu, v ktorej sa navrhovateľka ocitla v súvislosti so získavaním zdroja príjmu, nebolo dôvodné odvodzovať od straty kvalifikácie v dôsledku výkonu starostlivosti o maloleté dieťa a domácnosť. V tomto kontexte je potrebné hodnotiť aj nedostatok pracovných príležitostí, ako stav trvajúcí už za trvania manželstva účastníkov. Možno preto len súhlasiť s názorom navrhovateľky, že schopnosť alebo neschopnosť rozvedeného manžela sám sa živiť je potrebné posudzovať podľa konkrétnych okolností prípadu (v danom prípade tieto spočívali najmä v nedostatku pracovných príležitostí na trhu práce, nie v ekonomickom dopade navrhovateľky v dôsledku rozvodu).

Súd prvého stupňa správne vzal do úvahy aj skutočnosť, že navrhovateľka nemá žiadne zdravotné problémy, ktoré by jej bránili zamestnať sa a nadobudnuté stredoškolské ekonomické vzdelanie nemožno vyhodnotiť ako úplnú stratu kvalifikácie (napriek dlhoročnej nezamestnanosti).

Nemožno prehliadať ani majetkové pomery navrhovateľky, ktorá je bezpodielovou spoluvlastníčkou viacerých nehnuteľností (zapísaných na LV č. XXXX, XXXX a XXXX, k. ú. J. C.) a potrebu ich spravodlivého vysporiadania s odporcom, ktoré nasvedčujú možnostiam získania určitého zdroja príjmu navrhovateľky. Nejedná sa pritom o požiadavku rozpredávania majetku slúžiaceho na uspokojovanie potrieb jedného z bývalých manželov, ale využitie možností zabezpečiť uspokojenie vlastných potrieb primárne vysporiadaním nárokov zo spoločného majetku. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Senica z 18. septembra 2014 vyplýva, že navrhovateľka nepožiadala o pomoc v hmotnej núdzi. Preto poukaz navrhovateľky, že nemá žiaden príjem, ani len dávku v hmotnej núdzi, nebolo možné vyhodnotiť ako objektívny, navrhovateľkou neprivodený stav.

Navrhovateľka v odvolaní vymedzila potrebu financovania jej dôvodných výdavkov akými sú náklady na bývanie 100 eur (výdavky na zdravotnú starostlivosť bližšie neodôvodnila), splácanie polovice splátky úveru 110 eur. V konaní bolo však nesporné, že komplexné náklady na bývanie, ako i realizáciu platby celej mesačnej splátky úveru financuje odporca, ktorý prebral v plnom rozsahu aj kompletne výdavky na odôvodnené potreby maloletej dcéry účastníkov. Súd prvého stupňa preto dôvodne vzal do úvahy aj pokračovanie financovania rozhodujúcich výdavkov odporcom (na bývanie a splácanie úveru) po rozvoze účastníkov, ktoré pozitívnym spôsobom ovplyvňuje pomery a životnú úroveň navrhovateľky. Argument navrhovateľky o absencii záruky nenárokovania si vynaložených nákladov voči nej, zo strany odporcu (v dôsledku uvedených plnení), je potrebné vyhodnotiť vo vzťahu k prejavenej vôli odporcu („že sa v celom rozsahu stará o chod domácnosti, financuje všetky náklady na bývanie, zálohové platby za vodu, elektrinu, plyn, daň z nehnuteľnosti, pripojenie na internet, poplatok za komunálny odpad, ako i prípadné nedoplatky za spotrebované energie). Vzhľadom na uvedený prejav vôle odporcu, nie je možné považovať poskytovanie jeho plnení (realizované aj v prospech maloletej dcéry) ako plnenie zakladajúce vznik bezdôvodného obohatenia. Vynakladanie uvedených platieb odporcom predstavuje ekonomickú hodnotu, na ktorej s výslovným súhlasom odporcu participuje aj navrhovateľka.

Vyporiadanie platieb spoločného úveru spadá do predmetu vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov ako spoločný záväzok, avšak uvedené bude realizované už v rámci komplexného vyporiadania spoločného majetku a záväzkov manželov, ktoré ovplyvní aj majetkové pomery navrhovateľky.

Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa nemožno dovodiť (ako to nesprávne uvádza navrhovateľka), že platby výživného, ako aj plnenia nad rámec výživného odporcom maloletej, boli dôvodom vedúcim k zamietnutiu návrhu navrhovateľky. Pokiaľ by však boli náklady na výživu maloletej dcéry odporcom plne hradené, bola by eliminovaná potreba finančného prispievania na jej odôvodnené potreby zo strany navrhovateľky. Ak sa podľa tvrdenia navrhovateľky náklady na výživu maloletej zvýšili a tieto by neboli uhrádzané, bol by daný možný dôvod využitia práva podať návrh na zvýšenie výživného. Vzhľadom na druh uvedeného súdneho konania (o zvýšenie výživného na maloleté dieťa) nie je nevyhnutný dôvod na právne zastupovanie (navrhovateľka poukazovala na nesolventnosť financovania právnych služieb), pričom je možné využiť poskytnutie pomoci Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor sociálnej kurately, pri spisovaní takéhoto návrhu (čím by mohol zaniknúť dôvod potreby obrátiť sa na ďalšie inštitúcie ako napr. Centrum právnej pomoci, ktorý postup navrhovateľka označila opäť ako prekážku, vzhľadom na potrebu predkladania množstva potvrdení).

Je potrebné zdôrazniť, že príspevok na výživu rozvedeného manžela má slúžiť na kompenzovanie nerovností vyvolaných manželstvom u bývalého manžela. Z tvrdení navrhovateľky však nevyplývajú žiadne podstatné odlišnosti vo vzťahu k financovaniu jej potrieb za trvania manželstva s odporcom a po jeho zániku a preto súd prvého stupňa opodstatnene konštatoval aj nedostatok požiadavky spravodlivosti pri presune ekonomickej zodpovednosti na odporcu ako bývalého manžela (za takto preukázaného skutkového stavu). Žiaducim stavom je ekonomická nezávislosť bývalých manželov (k čomu smeruje predovšetkým vyporiadanie ich bezpodielového spoluvlastníctva).

Z ustanovenia § 72 ods. 2 ZoR vyplýva tiež potreba prihliadať na príčiny vedúce k rozvratu vzťahov medzi manželmi (v súvislosti s rozhodovaním o príspevku na výživu rozvedeného manžela). Z vykonaného

dokazovania však nevyplývali žiadne dôvody a skutočnosti, týkajúce sa príčin rozvratu vzťahov medzi manželmi, majúce konkrétny vplyv na rozhodovanie o uplatnenom nároku navrhovateľky (z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že za príčinu rozvratu manželstva účastníkov boli označené rozdielne povahové vlastnosti a názory účastníkov na život i manželské spolužitie).

Odvolačný súd tak nezvážil dôvod na odlišné zhodnotenie individuálnych schopností a možností navrhovateľky v porovnaní s hodnotením súdu prvého stupňa, ktorý preskúmateľným spôsobom vyjadril skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol. Podľa § 219 ods. 1 O. s. p. odvolací súd preto napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil.

Odvolačný súd však napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti náhrady trov konania odporcu zmenil podľa § 220 O. s. p. tak, že odporcovi súd náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. Aplikácia ustanovenia § 142 ods. 1 O. s. p. sa môže v konkrétnom prípade javiť ako neprimeraná tvrdosť. Podľa § 150 ods. 1 O. s. p. má preto súd z úradnej povinnosti skúmať existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré by bol daný dôvod náhradu trov konania celkom alebo v časti úspešnému účastníkovi nepriznať. S prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu týkajúce sa charakteru uplatňovaného nároku (príspevok na výživu rozvedeného manžela), ako i osobné, zárobkové a majetkové pomery navrhovateľky, bol daný dôvod na aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O. s. p.. Súčasne bolo prihliadané aj na zárobkové a majetkové pomery odporcu ako úspešného účastníka konania. Komplexným zhodnotením sociálnych pomerov navrhovateľky (ktorá je dlhodobo bez príjmu, evidovaná na úrade práce ako uchádzačka o zamestnanie, má jednu vyživovaciu povinnosť) a odporcu (ktorý je podnikateľom s priemerným čistým zárobkom 1.222,16 eur mesačne, má jednu vyživovaciu povinnosť), je práve odporca tým subjektom, ktorého sa rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov (ako úspešnému účastníkovi konania) nedotkne v jeho majetkových pomeroch tak závažným spôsobom, ako by tomu bolo uložením povinnosti náhrady trov konania navrhovateľke, ktorá je bez akéhokoľvek príjmu (priznanie náhrady trov odporcovi by priviedlo navrhovateľke väčšiu ujmu v porovnaní s odporcom).

Dôvody hodné osobitného zreteľa okrem pomerov na strane účastníkov konania spočívali aj v okolnostiach danej veci, vzhľadom na jej charakter. Rozhodnutie o nároku na alimentáčnu povinnosť uplatňovanú navrhovateľkou záviselo od posúdenia a vyhodnotenia uplatňovaného nároku súdom, pričom využitie práva podať predmetný návrh nemožno bez ďalšieho vyhodnotiť v jej neprospech (podaným návrhom na začatie konania vrátane podania odvolania, navrhovateľka len realizovala svoje právo na súdnu ochranu). Na strane navrhovateľky nebol daný ani dôvod vytknúť jej procesnú nedisciplinovanosť v súdnom konaní (podľa § 150 ods. 1 veta druhá O. s. p. súd prihliada najmä na okolnosti či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril). Vzhľadom na značné rozdiely v sociálnych pomeroch navrhovateľky a odporcu, bolo by v príkrom rozpore s účelom tohto náhradového ustanovenia (§ 150 ods. 1 O. s. p.), ktoré je zamerané na odstránenie tvrdosti pri náhrade trov konania, privodiť stav neprimeranej ťaživosti v pomeroch navrhovateľky, výlučnou aplikáciou § 142 ods. 1 O. s. p.. Uvádzané dôvody hodné osobitného zreteľa teda zakladajú výnimočnosť procesnej situácie, opodstatňujúcej nepriznanie náhrady trov konania odporcovi ako úspešnému účastníkovi konania, podľa § 150 ods. 1 O. s. p..

O náhrade trov odvolacieho konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 a § 150 ods. 1 O. s. p., keď odporcovi, ktorý bol v odvolacom konaní úspešný, súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, opäť z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Tieto boli vzhľadom na nepriaznivých sociálnych pomeroch navrhovateľky v porovnaní s majetkovými pomermi odporcu. Na rozdiel od posúdenia nároku navrhovateľky vo veci samej (pri ktorom dôvodom pre priznanie príspevku nie je rozdiel životnej úrovne bývalých manželov po rozvoze manželstva, pretože životná úroveň bývalých manželov sa neskúma, ani neporovnáva), podstatou posúdenia náhradovej povinnosti podľa § 150 ods. 1 O. s. p., tak ako je už vyššie uvedené, je aj porovnanie pomerov účastníkov v súvislosti s účelom dotknutého ustanovenia, ktoré je zamerané na odstránenie tvrdosti pri náhrade trov konania. Aj tu odvolací súd prihliadal na dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v pomeroch účastníkov, ktoré vyhodnotil tak ako pri prvostupňových trovách konania, ako i v charaktere konania (uplatňovanie príspevku na výživu rozvedeného manžela). Navrhovateľka realizáciou svojho práva na súdnu ochranu sa domáhala v opravnom konaní zmeny rozhodnutia súdu prvého stupňa. V jej neprospech však nemôže byť subjektívne posúdenie individuálnych schopností bývalého manžela žiť sa sám a nebolo jej možné ani v odvolacom konaní vytknúť procesnú nedisciplinovanosť. Opätovne možno konštatovať, že v prípade presadenia zásady úspešnosti pri náhrade trov odvolacieho konania, bez aplikovania §

150 ods. 1 O. s. p., došlo by k neprimeranej tvrdosti (spôsobení ujmy na strane navrhovateľky, ktorá je dlhodobo nezamestnaná, bez pravidelného príjmu, v porovnaní s dopadom rozhodnutia o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania na pomery odporcu, ktorý má dostatočný zdroj príjmu). Aj v odvolacom konaní boli preto dôvody hodné osobitného zreteľa dané (majúce charakter výnimočnosti a vedúce k zamedzeniu neprimeranej tvrdosti).

Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.